

Міністерство освіти і науки України

Модельна навчальна програма

«Українська література. 5-6 класи» для закладів загальної середньої освіти

(автори Чумарна М.І., Пастушенко Н.М.).

«Рекомендовано Міністерством освіти і науки України»

(наказ Міністерства освіти і науки України від 12.07.2021 № 795)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Модельна навчальна програма з української літератури розроблена на основі Державного стандарту базової середньої освіти (затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 30 вересня 2020 р. № 898), базується на цінностях Нової української школи і орієнтується на ідеал її випускників: освічених українців, всебічно розвинених, відповідальних громадян і патріотів, здатних до ризику та інновацій.

Навчальний предмет «українська література» забезпечує реалізацію частини вимог до обов'язкових результатів навчання мовно-літературної освітньої галузі. Місце української літератури в змісті базової освіти визначається насамперед специфікою літератури як мистецтва слова. Навчальний предмет «українська література» сприяє формуванню духовно-ціннісних орієнтацій учня, культурно-пізнавальних інтересів, художнього смаку. Література розширює обрії пізнання світу через ознайомлення зі скарбами народної мудрості і звичаєвої культури. Мотивуючи до читання, уроки літератури розкривають в дитині її вольові і моральні якості, творчий потенціал, утверджують гідність і самоповагу. Літературні твори сприяють розвитку внутрішнього світу особистості, допомагають їй вирішувати проблеми співжиття і взаємодії у соціумі. Сприймання літературного твору розвиває комунікативні і творчі уміння, створює умови для осмислення своєї діяльності, поведінки, цінностей. У спілкуванні учні набувають емоційно-ціннісний досвід, поглиблюють погляди на світ, засвоюють культурні традиції, розвивають свою культурну ідентичність і соціокультурну толерантність.

Українська література як навчальний предмет невіддільна від мовної освіти. У художньому тексті проявляються такі важливі функції мови як інформаційна, пізнавальна, експресивна, емоційна і естетична. У художніх творах представлено широкий спектр різноманітних комунікативних позицій, стратегій і тактик спілкування. Проблема комунікації найкраще розкривається саме на матеріалі художньої літератури. Адже у художньому творі мовленнєве спілкування відображено у всьому різноманітті та складності. Комунікативний підхід до художнього тексту у 5-6 класах – це насамперед аналіз комунікативної взаємодії (діалогів) персонажів, ситуацій спілкування, мети і позицій мовців, комунікативних намірів співрозмовників (персонажів) тощо.

Мета вивчення української літератури для адаптаційного циклу – розвиток читацької грамотності, збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, формування мотивації до читання, ціннісних орієнтацій і ставлень, творчої самореалізації, гуманістичного світогляду учнів для духовного, культурного та національного самовираження.

Навчання української літератури у 5-6 класах спрямоване на формування загальних умінь, визначених Державним стандартом базової середньої освіти, а саме:

- сприймати, аналізувати, інтерпретувати, критично оцінювати інформацію в художніх текстах різних жанрів та використовувати інформацію для збагачення власного досвіду і духовного розвитку;
- висловлювати власні думки, почуття, ставлення та ідеї, взаємодіяти з іншими особами в усній і письмовій формі, зокрема інтерпретуючи фольклорні тексти, тексти класичної та сучасної художньої літератури; взаємодіяти з іншими особами в цифровому просторі, дотримуватися норм літературної мови;
- сприймати і використовувати інформацію для досягнення життєвих цілей у різних комунікативних ситуаціях;
- використовувати знання з літератури для власної творчості.

Завдання вивчення української літератури:

- розвивати читацьку грамотність, набути у початковій школі;
- виховувати вдумливого читача, здатного розуміти цінності, відображені у художньому творі;
- розвивати образне мислення, художній смак;
- поглиблювати уміння аналізувати елементи художніх творів, інтерпретувати і оцінювати їх;
- розвивати уміння співвідносити зміст, проблематику творів зі своїми почуттями, досвідом і цінностями;
- формувати естетичне сприймання художнього тексту і розуміння його виражальних засобів;
- розвивати емоційний інтелект;
- розвивати творчі здібності школярів, створювати умови для саморозвитку вільної особистості, адаптованої до умов сучасного життя;
- розвивати уміння і навички мовленнєвої діяльності, збагачувати словниковий запас учнів;
- поглиблювати уміння працювати з різними видами інформації, зокрема й електронними, здійснювати пошуково-дослідницьку діяльність;
- формувати в учнів активну громадянську позицію, патріотизм, повагу до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій, державної мови;
- плекати в учнів любов до рідного краю, відповідальне ставлення до довкілля.

Програма створює умови для формування наскрізних умінь, відповідно до п.9 Державного стандарту базової середньої освіти. Особлива увага зосереджена на розвитку уміння «читати з розумінням», що «передбачає здатність до емоційного, інтелектуального, естетичного сприймання і усвідомлення прочитаного, розуміння інформації, записаної (переданої) у різний спосіб або відтвореної технічними пристроями, що охоплює, зокрема, уміння виявляти приховану і очевидну інформацію, висловлювати припущення, доводити надійність аргументів, підкріплюючи власні висновки фактами та цитатами з тексту, висловлювати ідеї, пов'язані з розумінням тексту після його аналізу».

Програма побудована за *тематично-жанровим і календарним принципами: від джерел до сучасної української літератури.*

Основою для відбору художніх текстів були:

- пізнавальний, виховний і ціннісний потенціал твору;
- відповідність форми і змісту віковим інтересам та інтелектуальним можливостям учнів;
- відповідність змісту творів меті і завданням вивчення української літератури;
- жанрово-видова, стилєва різноманітність творів, їхня багатогранність у відображенні життя.

У програмі раціонально поєднано літературну традицію з текстами сучасної молодіжної літератури.

У колонці «Зміст» виділено підрубрики «Теорія літератури - **ТЛ**», «Міжпредметні зв'язки - **МЗ**», «Мистецький контекст - **МК**», «Життєві цінності – **ЖЦ**». З теорії літератури дітям пропонуються знання про художні засоби (епітет, метафора, порівняння тощо), жанри (фольклорні та літературні), літературознавчі поняття, пов'язані з аналізом змісту і форми літературного твору (тема, ідея, сюжет, художній образ). У програмі збережено наступність з початковою школою, зокрема розвиваються уміння аналізувати тексти прислів'їв, приказок, досліджувати мову художнього твору, проблематику казок, легенд, міфів. Учні оперуватимуть літературознавчими поняттями, досліджуючи вплив художніх текстів на читача, оцінюючи та інтерпретуючи художній твір. Уперше в програму з української літератури вводиться поняття «медіатекст» (твір масово-інформаційної діяльності та масової комунікації, конкретний об'єкт медіапродукції).

Міжпредметні зв'язки із «зарубіжною літературою» (**ЗЛ**) запропоновано на змістовно-інформаційному рівні. Зв'язок з навчальним предметом «українська мова» (**УМ**) забезпечуватиме комунікативний підхід до аналізу художнього твору, який передбачає аналіз діалогів, комунікативних ситуацій, комунікативної взаємодії персонажів, а також мовленнєва діяльність учнів.

Мистецький контекст (**МК**) передбачає ознайомлення учнів з музичними творами, творами образотворчого мистецтва і мистецтва кіно, що співзвучні з творами літератури або виникли на їхній основі.

У підрубриці «Життєві цінності (ЖЦ)» виділено ті цінності, які актуалізує художній твір. Це можуть бути абсолютні, національні, громадянські, сімейно-родинні, особисті цінності. Поняття на їх означення вводяться у контексті вивчення художніх творів, розвиваючи таким чином лексичний запас і комунікативні навички учнів.

Робота з текстами спрямована на обговорення вражень від читання, аналіз та інтерпретацію прочитаного, ознайомлення з окремими виражальними засобами та їхніми функціями у творах. Осмислюючи та інтерпретуючи зміст художніх творів, учні розвивають мовлення, основні навички читання, зокрема, поглиблюють уміння виділяти головне і другорядне, критично оцінювати прочитане, здатність розповідати тощо.

Вагоме місце у програмі належить творам усної народної творчості, яка допомагає розвивати у дітей почуття національної самосвідомості. Школярі дізнаються про характерні риси українського народу, його традиції, навчаються

жити за законами добра і справедливості, усвідомлювати змістові та образні особливості творів. Повернення у кожній темі до джерел народної мудрості (прислів'їв і приказок) закладає і закріплює у свідомості дитини основоположні цінності, на яких виховувались покоління наших предків, виховує повагу до духовної культури свого народу.

Усі художні тексти об'єднані у такі тематичні блоки:

5 клас: «Таємниці людини і світу. Морально-етичні ідеали усної народної творчості», «Жива казка природи. Пісні весняної пори», «Писемні свідки минувшини. Україна – найдорожчий скарб», «Різдво у нашій країні. Великдень в нашій Україні», «Світ фантазії».

6 клас: «Нетлінні скарби (Українська народна творчість як скарбниця духовних цінностей). Різдво любові в родинному колі», «Суголосся природи і людини», «На сторожі рідної землі», «З пригодами світ веселіший», «Народжені для весни духу», «Світ дитини очима українських письменників».

В очікуваних результатах навчання відображено внесок української літератури в реалізацію компетентнісного потенціалу мовно-літературної освітньої галузі, зокрема формування ставлень.

У кожному блоці є види навчальної діяльності, через які учень актуалізує проблематику та ціннісну складову художніх творів, осмислює їхній вплив на себе. Ці види діяльності об'єднані під назвою *«обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача»*.

Важливими для реалізації запропонованої програми є такі *методичні принципи*:

- єдності форми і змісту художнього твору;
- комунікативно-діяльнісного навчання;
- діалогічності (автор - читач);
- вивчення літератури як мистецтва слова;
- міжпредметних та міжгалузевих зав'язків.

Основним шляхом реалізації програми є створення відповідних дидактичних ситуацій, які дозволять учням/ученицям висловлювати враження про прочитане, зіставляти зміст із власним досвідом, осмислювати і актуалізовувати цінності, пізнавати специфіку текстів різних жанрів, використовуючи відповідний поняттєвий апарат. Саме крізь призму особистого досвіду учень/учениця пропускатиме ідейно-тематичний зміст твору, виділятиме і досліджуватиме проблеми і цінності.

Найефективнішими шляхами реалізації програми є коментоване читання, осмислення і аналіз художнього тексту, коментування літературного твору позатекстовими матеріалами, співпраця і взаємодія, обговорення, спостереження та дослідження, ілюстрування літературних творів іншими видами мистецтв, літературна творчість учнів за мотивами літературних творів і на основі власних життєвих вражень. Важливо, щоб *методи роботи* заохочували дітей до інтелектуальної праці. Цьому сприяють активні та інтерактивні види діяльності, можливості комп'ютерних технологій,

робота в парі, у групах. Необхідно створити доброзичливу атмосферу співтворчості, довіри, поваги до особистості учня, підтримувати пізнавальний інтерес, розвивати наполегливість та впевненість у собі. Уроки літератури повинні утверджувати людську гідність, чесність, милосердя, доброту, справедливість, співпереживання, взаємоповагу і взаємодопомогу, повагу до прав і свобод людини.

Підходи до організації навчального процесу на уроках української літератури: особистісно-орієнтований, системно-діяльнісний, компетентнісний. Ці підходи забезпечують формування наскрізних умінь, визначених Державним стандартом: читати з розумінням, висловлювати власну думку в усній і письмовій формі, критично і системно мислити, логічно обґрунтовувати позицію, діяти творчо, виявляти ініціативу, конструктивно керувати емоціями, оцінювати ризики, приймати рішення, розв'язувати проблеми, співпрацювати з іншими.

До реалізації програми учитель може підійти творчо: визначити кількість годин, необхідних для текстуального вивчення, осмислення художніх творів, які входять до кожного блоку; обрати художні твори у тих блоках, які пропонують твори на вибір; врахувати, що види навчальної діяльності і очікувані результати повторюються у різних темах, і це дозволяє упродовж курсу усім учням досягти цілей, визначених програмою. На розсуд учителя розподіляються години на повторення та узагальнення, розвиток мовлення, позакласне читання, літературу рідного краю. Обираючи для актуалізації та обговорення цінності, бажано врахувати зацікавлення учнів та соціальний контекст.

5 клас

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
Вступ. Художня література і народна творчість як світ цінностей		
<p>Формулює запитання, щоб уточнити розуміння тексту;</p> <p>висловлює власні враження, викликані прочитаним/почутим;</p> <p>висловлює судження про актуальність творів усної народної творчості на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>ставлення: цінування української літератури і народної творчості як чинника національної та</p>	<p>ВСТУП</p> <p>Сила слова і думки в житті людини. Слово як носій життєвої енергії. Життєтворча і руйнівна сила слова. Комунікативна роль слова для взаєморозуміння і взаємодії між людьми. Поняття про фольклорний твір.</p> <p>Український фольклор як джерело інформації про моральні та духовні цінності українського народу.</p> <p>ТЛ: усна народна творчість (фольклор).</p>	<p>Висловлювання власних думок про силу та роль слова, усної народної творчості в житті людини;</p> <p>розмірковування про вплив усної народної творчості на вибір життєвих пріоритетів, моральних цінностей.</p>

<p>громадянської ідентичності, носія духовних цінностей народу</p>		
<p>ТАЄМНИЦІ ЛЮДИНИ І СВІТУ. Морально-етичні ідеали усної народної творчості</p>		
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого/прочитаного;</p> <p>вичерпно відповідає на запитання за змістом художнього тексту;</p> <p>висловлює власні враження, викликані прочитаним/почутим;</p> <p>визначає ідейно-тематичний зміст художніх текстів;</p> <p>виявляє і відтворює прихований зміст художніх текстів;</p> <p>висловлює власні судження про художню правду і домисел;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>характеризує особливості форми художнього тексту, зумовленої змістом;</p> <p>розрізняє художні тексти різних жанрів;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>характеризує емоційний стан персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>умотивовує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів;</p>	<p>Міфи, казки і легенди як джерела пізнання світогляду наших предків, їхніх уявлень про світобудову, роль людини в земному світі та закони її співжиття з різними царствами природи.</p> <p>Міфи «Сокіл-Род» та «Дерево Життя». Символічність образів дерева і птахів в уявленні про світобудову. Ідея вибору цінностей людиною.</p> <p>Казки як сплав реальності й уявлень про природу світу, життєвого досвіду і мрій народу.</p> <p>«Правда і Кривда», «Названий батько» (на вибір). Казки про дуальну природу світу та вибір людиною духовних цінностей. Віра в силу добра. Відповідальність за власні вчинки. Прагнення жити за законами правди.</p> <p>«Панна Ганна». Міфологічні мотиви в казках про чарівні народження героїв та героїнь. Безкорисливість, жертвовність і мудрість головних героїв.</p> <p>Легенда: «Про створення землі». Розкриття таємниць творення світу, людини, земних царств природи. Уважність до природи, відчуття спорідненості людини із землею, олюднення і опоетизація явищ природи.</p> <p>Правда і вигадка в міфах, казках і легендах.</p>	<p>Відтворення усно подій сюжету, визначення послідовності подій та пояснення їх взаємозалежності;</p> <p>пошук відповідей на запитання до змісту міфів і казок;</p> <p>представлення вражень від змісту міфів і казок, висловлювання власного ставлення до прочитаного;</p> <p>обговорення ідей, прихованого змісту текстів міфів, казок, легенд;</p> <p>розмірковування про художню правду і домисел у міфах, казках, легендах, про символічність образів;</p> <p>створення ілюстрацій до міфу, казки, легенди, використання інтернет-джерел;</p> <p>дослідження форми текстів (розрізнення жанрів: пошук характерних ознак міфу, казки, легенди у тексті);</p> <p>обговорення моральних цінностей, які виявляються у поведінці та вчинках персонажів міфів, легенд, казок; їхнього емоційного стану;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів: характеристика ситуації спілкування, визначення мети і позицій мовців;</p> <p>представлення улюбленої казки, обґрунтування свого вибору;</p>

<p>уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів;</p> <p>відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення;</p> <p>створює художні тексти визначених жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід;</p> <p>визначає ключові слова в поетичному тексті;</p> <p>формулює мотиви художнього тексту;</p> <p>унаочнює та візуалізує художній текст (самостійно або з допомогою інших осіб), використовуючи малюнки, світлини тощо для відтворення змісту;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>ставлення: виявляє готовність сприймати художній твір як структуру, відкриту до читацьких інтерпретацій у часі та просторі;</p> <p>доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших.</p>	<p>Легенди у творчості сучасних письменників.</p> <p>Олександр Гаврош. «Легенда Мукачівського замку». Цінність правди у стосунках, покарання господаря замку за брехню, розкаювання за вчинене.</p> <p>Поетичний образ казкового світу</p> <p>Ліна Костенко. «Затишно дітям в пазусі казок». Відображення дитячого захоплення казкою, вміння бачити казковий світ довкола себе.</p> <p>ТЛ: фольклор, міф, казка легенда, (повторення); віршований твір, метафора (уособлення), епітет.</p> <p>ЖЦ: правдивість, вірність, відповідальність за власні вчинки, героїзм, краса, мудрість.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: діалог, монолог, ситуація спілкування, мета і позиція мовця, адресат.</p> <p>ЗЛ: Світотворчі міфи в зарубіжній літературі: Давньоіндійські міфи «Творення», давньокитайський міф «Походження Неба та Землі», міф індіанців-гуронів «Як з'явилась Земля». Легенди середньовічної Європи. Зв'язок із історією походження української державної символіки.</p> <p>МК:</p>	<p>створення міфу, казки або легенди відповідно до мети та адресата;</p> <p>виразне читання поезії, дослідження залежності смислу поезії від виділених читачем ключових слів; заучування поезії напам'ять;</p> <p>визначення мотивів поетичного твору;</p> <p>ілюстрування змісту поезії та своїх вражень світлинами, малюнками, музикою, використання інтернет-джерел, представлення та пояснення свого вибору;</p> <p>дослідження образності поетичного твору та впливу художніх засобів на емоційне сприймання поезії;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених людей, подій, ситуацій;</p> <p>розмірковування про актуальність цінностей: правдивості, вірності, відповідальності за власні вчинки, про героїзм, красу і мудрість;</p> <p>обґрунтування впливу вивчених творів на формування власних естетичних смаків.</p>
---	--	--

	<p>Народне мистецтво. Світове дерево в українській народній культурі. Образ світового дерева в культурах різних народів.</p>	
<p>Інтерпретує зміст художнього тексту; виявляє і відтворює прихований зміст художнього тексту;</p> <p>формулює тему, ідею художнього тексту; характеризує особливості форми художнього тексту, розрізняє жанри;</p> <p>розрізняє складники структури байок і притч та пояснює їхні функції;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>ставлення: толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії.</p>	<p>Байки і притчі. Повчальність і виховний зміст творів. Проблема вибору цінностей. Афористичність байок і притч.</p> <p>Байка «Хто ти є?». Про необхідність пізнавати самого себе, свою природу і вміння, виховувати у собі волю та гідність, здатність приймати життєво важливі рішення. Особливості побудови народної байки.</p> <p>Притчі «Середина світу» та «Хто розумніший». Життєві цінності у притчах: уміння логічно приймати рішення, проявляти кмітливість та винахідливість, бути уважним до власних вчинків та вчинків інших людей. Ідеї притч.</p> <p>ТЛ: байка, притча, тема, ідея.</p> <p>ЖЦ: героїзм, вірність, гідність, кмітливість.</p>	<p>Обговорення прихованого змісту байок і притч;</p> <p>визначення тем, обговорення ідей творів;</p> <p>порівняння структур байки і притчі;</p> <p>визначення призначення байок і притч, обґрунтування своєї думки;</p> <p>створення ілюстрацій до змісту твору (на вибір), обґрунтування свого вибору, використання інтернет-джерел;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених людей, подій, ситуацій;</p> <p>розмірковування про актуальність цінностей: героїзму, гідності, вірності, кмітливості.</p>
<p>Представляє зміст художнього тексту, використовуючи різні способи і засоби візуалізації (фотоколажі, ілюстрації, комікси);</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>формулює тему та ідею художнього тексту; характеризує особливості форми художнього тексту;</p>	<p>Бувальщини, перекази. Пошук морально-етичних ідеалів.</p> <p>Народна бувальщина «Про чоловіка, який мріяв побачити море». Народна мудрість з життєвого досвіду про те, що необхідно вірити у власні сили і йти за покликом мрії.</p> <p>Народний переказ «Чарівне дзеркало». Сила, відвага та геройський дух захисників нашої землі. Наділення козаків надприродною силою.</p>	<p>Переказування змісту народних бувальщин, переказів, ілюстрування вивчених творів;</p> <p>визначення тем та ідей;</p> <p>обговорення повчальності та виховної сили бувальщин і переказів;</p> <p>з'ясування різниці між народними бувальщинами і переказами;</p> <p>висловлювання власного бачення причинно-наслідкових зв'язків подій у творах;</p>

<p>аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;</p> <p>уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів;</p> <p>відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в художньому тексті і власним життєвим досвідом;</p> <p>висловлює власні судження про вплив художнього твору на формування життєвих цінностей;</p> <p>ставлення: толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії;</p> <p>розуміє роль читання художніх текстів для гармонійного розвитку і самовдосконалення.</p>	<p>ТЛ: народна бувальщина, народний переказ, художня деталь.</p> <p>ЖЦ: відвага, віра у власні сили, цілеспрямованість, почуття гумору.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: комунікативний намір.</p> <p>ЗЛ: Легенди про короля Артура (1-2 за вибором учителя).</p> <p>МК:</p> <p>Мистецтво кіно: Мультсеріал «Козаки навколо світу». «Українська студія анімаційних фільмів». Укранімафільм.</p>	<p>перенесення проблем з творів на життєвий досвід;</p> <p>пояснення впливу окремих художніх деталей, виражальних засобів на сприйняття змісту творів (діалогів, описів, деталей у портретних характеристиках персонажів);</p> <p>ілюстрування змісту вивчених творів, пояснення ролі дібраних ілюстрацій, використання інтернет-джерел;</p> <p>аналіз діалогів, визначення комунікативних намірів співрозмовників (персонажів), успішності/неуспішності комунікації;</p> <p>дослідження проблематики творів;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених людей, подій, ситуацій;</p> <p>розмірковування про актуальність цінностей: відваги, віри у власні сили, цілеспрямованості, почуття гумору.</p>
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого;</p> <p>розрізняє складники структури художнього тексту, пояснює їхні функції;</p>	<p>Загадки, прислів'я і приказки</p> <p>Розкриття основних ідей та «підказок» в казках, інших видах народної творчості, в побутовому спілкуванні, прояв життєтворчої сили думки і слова. Загадки і прислів'я про</p>	<p>Відгадування загадок, визначення ключових слів для розуміння смислу, пояснення прислів'їв;</p>

<p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>визначає ключові слова у художньому тексті;</p> <p>аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p> <p>умотивовує свої літературні вподобання;</p> <p>ставлення: толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії.</p>	<p>час, сонце, місяць і зорі. Прислів'я і приказки про правду і брехню.</p> <p>ТЛ: загадка, прислів'я, приказка, метафора.</p>	<p>пояснення особливостей будови прислів'їв, приказок і загадок, ролі метафори у загадках;</p> <p>проектування вивчених прислів'їв на змодельовані життєві ситуації;</p> <p>пошук у різних джерелах і представлення загадок і прислів'їв, обґрунтування свого вибору;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних прислів'їв і приказок;</p> <p>розмірковування про актуальність таких цінностей як кмітливість, допитливість, спостережливість, уважність.</p>
---	---	--

ЖИВА КАЗКА ПРИРОДИ.

<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту;</p> <p>виділяє ключові слова у художньому тексті;</p> <p>унаочнює та візуалізує художній текст (самостійно або з допомогою інших осіб), використовуючи малюнки, світлини тощо для відтворення змісту;</p> <p>формулює мотиви художнього тексту;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>визначає ключові слова в поетичному тексті;</p> <p>висловлює власні судження про вплив художнього твору на формування власних естетичних смаків і читацьких інтересів;</p>	<p>Ліричні твори.</p> <p>Богдан-Ігор Антонич. «Навчися мови лісової». Оксана Сенатович. «Друже мій». Замилування голосами та барвами природи, спонукання до вдумливого і люблячого спілкування з усіма живими створіннями.</p> <p>ТЛ: ліричний твір, метафора (уособлення), епітет, порівняння.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: комунікативна мета, адресат.</p> <p>МК:</p>	<p>Виразне читання поезій, дослідження залежності смислу поезії від виділених читачем ключових слів; заучування поезій напам'ять (на вибір);</p> <p>визначення мотивів поетичних творів;</p> <p>ілюстрування змісту поезій та своїх вражень світлинами, малюнками, музикою, використання інтернет-джерел, представлення та пояснення свого вибору;</p> <p>дослідження образності поетичних творів та впливу художніх засобів (епітетів, метафор (уособлень), порівнянь), художніх деталей (зорових,слухових) на емоційне сприймання поезії;</p>
---	---	--

<p>створює художні тексти, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід;</p> <p>ставлення: усвідомлює цінність художньої літератури для формування естетичних смаків.</p>	<p>Осінні пейзажі українських художників: Федір Манайло «Золота осінь», Катерина Білокур, «Багрянець осені».</p>	<p>написання художніх тестів (описів, розповідей, поетичних творів) про природу на основі власного життєвого досвіду;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>розмірковування про вплив вивчених поетичних творів на формування власних естетичних смаків, поглиблення уважного ставлення до природи.</p>
<p>Переказує та інтерпретує зміст художнього тексту;</p> <p>визначає ідейний зміст художнього тексту;</p> <p>представляє зміст художнього тексту, використовуючи різні способи і засоби візуалізації (фотоколажі, ілюстрації, комікси тощо);</p> <p>характеризує особливості форми художнього тексту, зумовлені змістом;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту;</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>творчо опрацьовує художній текст: імпровізує зі змістом, з вибором персонажів, додає окремі епізоди розширює сюжет;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у</p>	<p>Пригодницька казка.</p> <p>Ірен Роздобудько. «Пригоди на острові Клаварен». Допитливість, наполегливість у досягненні поставленої цілі, почуття дружби і взаємодопомоги п'ятикласниць Клави та Ірини. Збагачення свого світогляду, утвердження цінностей у спілкуванні. Мрії, подорожі, пригоди сучасних дітей.</p> <p>ТЛ: пригодницький жанр, портрет, пейзаж.</p> <p>ЖЦ: допитливість, наполегливість, взаємодопомога, дружба, відвага, винахідливість.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: діалог, монолог, комунікативний намір, комунікативна мета.</p>	<p>Переказування фрагментів твору;</p> <p>визначення ідейного змісту пригодницької казки;</p> <p>ілюстрування змісту твору;</p> <p>обговорення характерів персонажів твору, з'ясування ролі художніх деталей (портретних, пейзажних) для виявлення авторського задуму;</p> <p>розмірковування про особливості жанру пригодницької казки, визначення ролі портрета, пейзажу для сприймання змісту;</p> <p>пояснення поведінки і вчинків персонажів твору, характеристика їхнього емоційного стану;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів: характеристика ситуації спілкування, визначення мети і позицій, комунікативних намірів мовців (персонажів);</p>

<p>художньому тексті, людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>висловлює власні судження про вплив художнього твору на формування власних читацьких інтерес;</p> <p>ставлення: усвідомлює потребу в читанні художньої літератури для задоволення та рефлексії над прочитаним.</p>		<p>творче читання казки: додавання окремих епізодів, розширення сюжету, введення нових персонажів;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних емоцій, вражень, викликаних твором, свого ставлення до зображених у тексті подій і вчинків Клавдії та Ірини;</p> <p>розмірковування про вплив твору на формування власних читацьких інтересів та актуальність цінностей: наполегливості, взаємодопомоги, дружби, відваги, любові до подорожей, винахідливості.</p>
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту; самостійно складає простий план почутого; характеризує особливості форми художнього тексту, зумовленої змістом;</p> <p>відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі; уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів;</p> <p>аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;</p> <p>за мотивами прочитаного створює власний медійний продукт;</p>	<p>Детективні пригоди. Галина Вдовиченко. «36 і 6 котів». Спорідненість світу людини зі світом тварин. Олюднення персонажів твору. Перенесення людських рис і звичок на поведінку котів. Уміння захищати себе і друзів, проявляти повагу і взаєморозуміння у стосунках з друзями, зважати на думку інших. Кмітливість у прийнятті важливих рішень.</p> <p>ТЛ: детективний твір, сюжет.</p> <p>ЖЦ: повага, взаєморозуміння, кмітливість.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: діалог, монолог, ситуація спілкування, комунікативна мета і позиція.</p>	<p>Переказування змісту, сюжету окремих фрагментів твору, складання плану;</p> <p>пояснення залежності форми твору (детективна пригода) від його змісту, пояснення взаємозв'язків між окремими елементами сюжету;</p> <p>обговорення прихованого змісту твору, основної ідеї;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів: характеристика ситуації спілкування, визначення мети і позицій мовців;</p> <p>коментування висловлювань окремих персонажів твору;</p> <p>аналіз проблемно-тематичного та морально-етичного змісту твору;</p> <p>створення реклами книги «36 і 6 котів»;</p>

<p>проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в художньому тексті і власним життєвим досвідом;</p> <p>ставлення: готовність до пошуку різноманітних способів розв'язання проблем.</p>		<p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача;</p> <p>знаходження аналогій між образами і ситуаціями, зображеними в художньому тексті, і власним життєвим досвідом;</p> <p>висловлення власного ставлення до порушених у творі проблем та способів їхнього розв'язання;</p> <p>розмірковування про цінності добрих вчинків, кмітливості, уміння захищати себе і друзів.</p>
<p>ПИСЕМНІ СВДКИ МИНУВШИНИ.</p>		
<p>Вичерпно відповідає на запитання за змістом прочитаного тексту;</p> <p>стисло переказує зміст художнього тексту;</p> <p>формулює тему та ідею художнього тексту;</p> <p>розпізнає наявні в художньому тексті факти, судження та аргументи;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>співвідносить зміст художнього тексту з історичним і культурним контекстом;</p> <p>аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених у</p>	<p>Найдавніші пам'ятки писемності. Історичне минуле нашого краю у літописах.</p> <p>Антін Лотоцький. Оповідання «Михайло-Семиліток». Проблеми зради, заздрості в колі найближчих людей, недовіри до надприродних здібностей Михайла-Семилітка. Жертовність і любов до рідної землі Михайла-княжича.</p> <p>Наталена Королева. Історична легенда-оповідання «Кирило Кожум'яка». Лицарське благородство, сила і відвага, безкорисливе служіння рідній землі богатиря з народу – Кирила Кожум'яки.</p> <p>Прислів'я і приказки про лицарську честь</p> <p>ТЛ: оповідання, історична легенда.</p>	<p>розмірковування про роль історичної пам'яті в житті народу;</p> <p>переказування змісту прочитаних творів, складання плану;</p> <p>визначення тем та ідей творів;</p> <p>виділення у тексті оповідання «Михайло-Семиліток» фактів, суджень та аргументів;</p> <p>дослідження впливу художніх деталей (портретні, пейзажні, інтер'єрні, побутові) на сприйняття змісту творів;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів;</p> <p>характеристика ситуації спілкування, визначення мети і позицій мовців;</p> <p>пояснення залежності поведінки та вчинків героїв творів від їхнього емоційного стану;</p> <p>розмірковування про символічність художніх образів;</p>

<p>художньому тексті, людей, подій, ситуацій, явищ тощо;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>творчо опрацьовує художній текст: імпровізує зі змістом, з вибором персонажів, додає окремі епізоди розширює сюжет;</p> <p>ставлення: сприйняття громадянських цінностей, актуалізованих у художніх текстах.</p>	<p>ЖЦ: благородство, відвага, жертовність, вірність, чесність, добро, сила волі, довіра до своїх мрій і бажань.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: діалог, монолог, ситуація спілкування, комунікативна мета і позиція.</p> <p>ГЮ: Історичні згадки про походження Києва та держави Русі-України.</p> <p>МК:</p> <p>Пам'ятники Архангелу Михайлу - охоронцеві Києва і всієї Русі-України у столиці нашої держави. Кіно: мультфільм «Архангел Михайл».</p>	<p>співвіднесення змісту творів з історичним контекстом;</p> <p>визначення ціннісних пріоритетів персонажів вивчених творів;</p> <p>імпровізування зі змістом творів (на вибір) : розширення сюжету, додавання окремих епізодів;</p> <p>створення розповіді для публікації у соціальних мережах про власні враження від прочитаного твору;</p> <p>Обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та вплив твору на читача:</p> <p>висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених у легендах людей, подій, ситуацій;</p> <p>розмірковування про заздрість і зраду, про цінності героїзму, вірності, дружби, побратимства, жертовності у сучасному житті тощо.</p>
<p>РІЗДВО У НАШІМ КРАЮ</p>		
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту; формулює тему та основну думку художнього тексту;</p> <p>представляє зміст художнього тексту, використовуючи різні способи і засоби візуалізації (фотоколажі, ілюстрації тощо);</p> <p>характеризує особливості форми творів, зумовлені змістом;</p>	<p>Колядки: «Коли не було з нащада світу», «Стоїть яворець тонкий, високий». Святкування Різдва і Нового року в Україні як відгоміння давніх світоглядних уявлень про народження світу. Символи Різдва – Дідух-рай, кутя, звичаї посівання і віншування як відлуння давніх міфологічних уявлень. Казкові і міфологічні мотиви в колядках.</p>	<p>Виразне читання, слухання і наспівування текстів колядок;</p> <p>виявлення казкових та міфологічних мотивів у колядках;</p> <p>визначення тематики та ідей колядок, щедрівок, віншувань;</p> <p>представлення інформації про святкування Різдва і Нового року представниками різних етнічних груп в Україні; про символи Різдва,</p>

<p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>ставлення: цінує і поважає українську звичаєву культуру, толерантно ставиться до інших культур.</p>	<p>Колядування, щедрування, посівання, віншування у дні зимових свят.</p> <p>Віра в цілющу силу слова, у здатність добрими побажаннями засівати щедрю долю господарям.</p> <p>Щедрівки: «Щедрик», «Ой сивая та й зозуленька». Мотиви весняного відродження природи, парування, засівання словом доброї долі в українських народних щедрівках.</p> <p>Літературна казка.</p> <p>Зірка Мензатюк. «Казка про колядку». Традиції давнього українського Різдва в житті сучасних українців. Дива Різдвяної ночі. Віра в силу Різдва, у здійснення мрій в Різдвяну ніч, закоханість у природу Карпат та народних звичаїв метеоролога Олі. Наполегливість у досягненні своєї мети.</p> <p>Прислів'я і приказки про родину</p> <p>ТЛ: літературна казка, колядка, щедрівка, віншування.</p> <p>МЗ:</p> <p>ЗЛ: Ганс Крістіан Андерсен. «Снігова королева».</p> <p>МК:</p> <p>Виконання українських колядок і щедрівок зірками сучасної української естради (наприклад: Тіною Кароль та гуртом «GO-A»). Картини українських художників Миколи Пимоненка та Івана Сколоздри на тему Різдва.</p>	<p>ілюстрування своєї розповіді світлинами, малюнками, використання інтернет-джерел;</p> <p>дослідження особливостей форм колядок, щедрівок, посівань, віншувань;</p> <p>пояснення впливу виражальних мовних засобів у текстах колядок, щедрівок, віншувань (зменшувально-пестливі слова, повтори), художніх деталей (зорових, слухових) на сприйняття художніх образів;</p> <p>окреслення морально-ціннісного змісту вивчених творів;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів;</p> <p>розмірковування про роль традицій у нашому житті, про актуальність почуття відповідальності, любові до природи.</p>
<p>СВІТ ФАНТАЗІЇ</p>		

<p>Вибірково переказує зміст художнього тексту; самостійно складає простий план почутого; уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів; відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі;</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>розрізняє складники структури художнього тексту, відповідно до його жанрово-родової належності, стилєвих особливостей та пояснює їхні функції;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>визначає спільне і різне в способах створення художніх образів;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань під час сприймання художнього тексту;</p> <p>аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p> <p>ставлення: виявляє потребу в читанні художньої літератури для задоволення та рефлексії над прочитаним.</p>	<p>Літературна казка.</p> <p>Галина Малик. «Мандри і подвиги хитромудрого переможця дванадцятиголового змія лицаря Горчика, його банкносеця Третього зайвого та красуні Каролі». Мрійливість, безстрашність і вміння легко знаходити вихід з найважчих ситуацій славного лицаря Горчика, почуття гумору всіх цікавих і кумедних героїв казки, невтомність у пошуку пригод.</p> <p>Пригодницька повість.</p> <p>Марія Чумарна. «Прибулець із Сатурна».</p> <p>Дружба п'ятикласника Василька з інопланетянином Лумпумчиком та однокласником Сашком. Пізнання світу і своєї власної сили, секрети справжньої дружби, фантастичні подорожі на інші планети з допомогою друзів-інопланетян.</p> <p>Прислів'я і приказки про дружбу.</p> <p>ТЛ: літературна казка, пригодницька повість.</p> <p>ЖЦ: взаєморозуміння, взаємовиручка, дружба.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: діалог, монолог, ситуація спілкування, комунікативна мета і позиція.</p> <p>ЗЛ: Льюїс Керрол. «Алісині пригоди у Дивокраї». Марк Твен. «Пригоди Тома Сойєра».</p> <p>МК:</p> <p>Кіно: Фільм «Аліса в Задзеркаллі» (2016).</p>	<p>Переказування змісту окремих епізодів творів, складання плану;</p> <p>розмірковування над змістом прислів'їв і приказок</p> <p>виразне читання /інсценування уривків казки Галини Малик;</p> <p>обговорення характерів, поведінки, вчинків персонажів вивчених творів: Горчика, Василька Ігнатенка, Гриця; пояснення ролі інших персонажів у вивчених творах;</p> <p>визначення ознак казки у творах, ролі позасюжетних елементів (портрета, заголовків, пейзажів, інтер'єрів) та їхній вплив на сприйняття змісту;</p> <p>порівняння способів створення художніх образів у вивчених творах;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів; характеристика ситуації спілкування, визначення мети і позицій мовців;</p> <p>визначення ціннісних пріоритетів персонажів вивчених творів; оцінювання вчинків персонажів з точки зору власних моральних уявлень;</p> <p>ілюстрування творів і пояснення ролі дібраних ілюстрацій, використання інтернет-джерел;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та вплив твору на читача:</p> <p>висловлення власних почуттів, вражень від прочитаних творів, свого ставлення до зображених у творах людей, подій, ситуацій;</p>
---	--	---

		<p>розмірковування про секрети справжньої дружби, про важливість бути винахідливим, про готовність прийти на допомогу;</p> <p>висловлення думок про виховний вплив вивчених творів на читача.</p>
<p>ПІСНІ ВЕСНЯНОЇ ПОРИ.</p>		
<p>Уважно слухає/читає поетичні твори;</p> <p>визначає ключові слова в художньому тексті;</p> <p>виокремлює в художньому тексті мотиви;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>переказує та інтерпретує зміст художнього твору;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в художньому тексті і власним життєвим досвідом;</p> <p>розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, переживань тощо під час сприймання художнього тексту;</p>	<p>Поезія Лесі Українки «Вечірня година». Мотив замилювання ідилією природи, пробудження гармонії в людській душі.</p> <p>Тарас Шевченко. «За сонцем хмаронька пливе». «Садок вишневий коло хати». Любов до природи рідного краю, відчуття спорідненості з рідною землею. Багатопланові картини сільського життя в поезії «Садок вишневий коло хати».</p> <p>Максим Рильський. «Ліс зустрів мене, як друга». Природа як джерело душевного і фізичного здоров'я людини, світ загадкових таємниць.</p> <p>Мирослав Дочинець. Оповідання «У череві дерева». Любов до природи, вміння здобувати досвід виживання, пізнання власної сили у взаємодії із силами природи.</p> <p>ТЛ: ліричний герой. ЖЦ: оптимізм, любов до природи, віра у власні сили.</p>	<p>Демонстрування залежності виразного читання поетичних творів і їхнього змісту від виділених ключових слів, зачування поезій напам'ять;</p> <p>визначення основних мотивів поетичних творів;</p> <p>дослідження мови творів, пояснення впливу окремих художніх засобів (метафор, порівнянь, епітетів) на сприйняття смислу поезій;</p> <p>аналіз ліричного героя;</p> <p>коментоване читання твору М.Дочинця;</p> <p>дослідження проблематики та морально-етичного змісту оповідання М.Дочинця «У череві дерева»;</p> <p>ілюстрування вивчених творів світлинами, картинами, малюнками, музикою, пояснення свого вибору, використання інтернет-джерел;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача;</p>

<p>за мотивами прочитаного створює власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик, блог тощо);</p> <p>ставлення: усвідомлює цінність художньої літератури для формування естетичних смаків.</p>		<p>розкриття власного емоційного стану, настрою, переживань під час сприймання вивчених творів;</p> <p>розмірковування про морально-етичний вибір у ставленні до природи, про проблему пізнання самого себе, про секрети виживання серед природи, віри у власні сили;</p> <p>зіставляє враження від образів природи у вивчених творах із враженнями з власного життєвого досвіду;</p> <p>створення власного медійного продукту.</p>
<p>ВЕЛИКДЕНЬ В НАШІЙ УКРАЇНІ.</p>		
<p>Вибірково переказує зміст художнього тексту; виявляє і відтворює явний і прихований зміст художнього тексту;</p> <p>знаходить у художньому тексті, відповіді на поставлені запитання;</p> <p>характеризує особливості форми художнього тексту, зумовлені змістом;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль, використовує окремі з них;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>передає з використанням окремих способів і засобів візуалізації враження від художнього тексту;</p> <p>аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p>	<p>Олекса Воропай. Народний образ весни.</p> <p>Народні гаївкові ігри: «Воротар», «Шум», «Царівна». Закликання весни, привітання Великодня. Образи весни та персоніфікованих сил природи. Веснянки.</p> <p>Оксана Радущинська. «Казка про великодню писанку». Магічна роль писанки як символу народженого світу. Таємниці створення і дарування писанки.</p> <p>Прислів'я і приказки про родинні цінності.</p> <p>ТЛ: гаївки, веснянки.</p> <p>ЖЦ: відвага, наполегливість, традиції і звичаї.</p> <p>МК:</p>	<p>Відтворення гаївок як гри, визначення їхньої мети;</p> <p>переказування змісту «Казки про великодню писанку», відтворення сюжету, пошук відповідей на поставлені запитання;</p> <p>дослідження символічного змісту писанок і використання для цього додаткових інформаційних ресурсів;</p> <p>аналіз особливостей форми гаївок, осмислення ролі окремих виражальних засобів (повторів, зменшувально-пестливих слів);</p> <p>дослідження впливу художніх деталей (побутових, пейзажних, портретних) на сприйняття змісту «Казки про великодню писанку», ролі діалогів, окремих персонажів;</p> <p>добирання ілюстрацій до вивчених творів і пояснення їхньої ролі для розуміння творів, використання інтернет-джерел;</p> <p>представлення вражень від вивчених творів;</p>

<p>співвідносить зміст художнього тексту, з історичним і культурним контекстом;</p> <p>знаходить у художньому тексті відому і нову інформацію;</p> <p>аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;</p> <p>ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів;</p> <p>розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань тощо під час сприймання художнього тексту;</p> <p>створює власний медійний продукт за мотивами вивчених творів;</p> <p>ставлення: виявляє пошанування української культури, толерантне ставлення до інших культур.</p>	<p>Музична культура. Відеоролики із записами народних веснянкових ігор. Український живопис. Тема Великодня на картинах Івана Гончара, Івана Сколоздри, Івана Труша.</p>	<p>представлення інформації про святкування Великодня в Україні; розмірковування про цінність традицій для формування національної ідентичності, використання інтернет-джерел для пошуку інформації;</p> <p>виокремлення порушених у «Казці про великодню писанку» проблем і висловлення бачення їх вирішення;</p> <p>характеристика хлопчика Назара із «Казки про великодню писанку»: його емоційного стану, поведінки, вчинку;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>розкриття власного емоційного стану, настрою, переживань під час сприймання вивчених творів;</p> <p>розмірковування про морально-етичний вибір у ставленні до матері, про цінність народних традицій, про відвагу, наполегливість;</p> <p>створення власного медійного продукту за мотивами вивчених творів (мультфільму/ театральної сценки/ відеоролика/коміксу тощо).</p>
---	--	---

УКРАЇНА - НАЙДОРОЖЧИЙ СКАРБ.

<p>Визначає ключові слова в художньому тексті; розуміє та відтворює зміст почутого художнього тексту;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль, використовує окремі з них;</p> <p>порівнює зміст і художні засоби поетичних творів на одну тему;</p> <p>визначає основну ідею художнього тексту;</p>	<p>Павло Тичина. «Не бував ти у наших краях». Василь Сухомлинський. «Про рідний край». Рідний край, земля предків, рідна мова – найвищі цінності людини, даровані їй Богом. Емоційність і багатоплановість образу української землі і її народу. Зв'язок людини з рідною землею як із найдорожчим скарбом усіх поколінь.</p>	<p>Спостереження за сприйняттям змісту поетичних творів залежно від виділених ключових слів, виразне читання поезій;</p> <p>коментоване читання притч, розкриття внутрішнього, прихованого змісту притч «Старий дуб і діброва» «Дзвіночки»;</p> <p>дослідження художніх образів, ролі основних виражальних засобів у вивчених творах (повторів, риторичних питань,</p>
---	--	--

<p>характеризує особливості форми художнього тексту, зумовленої змістом;</p> <p>розрізняє художні тексти різних жанрів у контексті авторського задуму;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>за мотивами прочитаного створює власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик, блог тощо);</p> <p>розповідає про власний емоційний стан, описуючи окремі відтінки настрою, почуттів, переживань тощо під час сприймання художнього тексту;</p> <p>висловлює власні судження про вплив художнього твору на формування ціннісних орієнтирів;</p> <p>ставлення: толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії.</p>	<p>Костянтина Малицька. «Чом, чом, земле моя». Сила материнства землі, батьківщини, жінки-матері. (дві поезії на вибір).</p> <p>Тарас Шевченко. «У нашім раї на землі». Готовність боронити свій край і зберегти одностайність роду.</p> <p>Народна притча «Старий дуб і діброва». Одностайність роду у захисті своєї свободи, мудрість і непідкупність перед силою ворога.</p> <p>Літературна притча.</p> <p>Марія Чумарна. «Дзвіночки». Усвідомлення цінностей життя в рідному краю, вміння вслухатися в невидимі дзвіночки, що звучать у серці людини лише на батьківщині.</p> <p>Прислів'я про рідний край.</p> <p>ТЛ: літературна притча.</p> <p>ЖЦ: рідна мова, батьківщина, готовність боронити рідний край, жертвність.</p> <p>МЗ:</p> <p>ЗЛ: Якуб Колас. «Старий ліс». Аблязіз Велієв. «Рідне гніздо».</p>	<p>метафор, епітетів, діалогів), особливостей форм поетичних творів, притчі;</p> <p>порівняння способу передачі любові до рідної землі у поетичних творах;</p> <p>визначення мотивів поетичних творів, ідей поезій і притч;</p> <p>дослідження: як жанр твору допомагає авторові реалізувати свій задум;</p> <p>добирання ілюстрацій до вивчених творів і пояснення їхньої ролі для розуміння змісту творів, використання інтернет-джерел;</p> <p>читання і коментування прислів'їв;</p> <p>створення власного медійного продукту, обговорення;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>розкриття власного емоційного стану, настрою, переживань під час сприймання вивчених творів;</p> <p>розмірковування про морально-етичний вибір у ставленні до рідної мови, рідного краю.</p>
Підсумкові уроки. Розвиток мовлення.		
<p>За мотивами прочитаного створює власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик, блог тощо);</p>	<p>Розвиток творчості, інтеграція медіаграмотності, актуалізація цінностей у власних творчих роботах, удосконалення грамотності.</p>	<p>Створення власних медійних продуктів за мотивами прочитаного(на вибір);</p>

<p>створює художні тексти, медіатексти визначених жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід;</p> <p>створює розповіді про власні враження від прочитаних творів для публікації у соціальних мережах;</p> <p>використовує творчо стиліові риси художніх текстів у процесі створення власного тексту;</p> <p>аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу;</p> <p>коригує текст на основі проведеного аналізу;</p> <p>ставлення: усвідомлює необхідність поваги до чужої інтелектуальної праці, дотримується академічної доброчесності;</p> <p>виявляє готовність продукувати нові ідеї, спонукає до цього інших осіб.</p>		<p>презентація власних художніх текстів, медіатекстів, створених на основі власного життєвого досвіду;</p> <p>аналіз, взаємний аналіз, коригування змісту і грамотності написаного тексту;</p> <p>презентація створеного творчого продукту;</p> <p><i>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до творчих продуктів своїх однокласників:</i></p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від почутого/прочитаного/побаченого;</p> <p>розмірковування про необхідність поваги до чужої інтелектуальної праці, важливості дотримання академічної доброчесності.</p>
Позакласне читання.		
<p>Ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.</p>	<p>Євген Гуцало. Лось. Віктор Близнець. Земля світлячків. Оксана Сенатович. Малий Віз. Сашко Дерманський. Король Буків, або Таємниця Смарагдової Книги. Ірина Цілик. Місторія однієї дружби. Література рідного краю.</p>	<p>Презентація і обговорення прочитаного.</p>

Очікувані результати навчання	Пропонований зміст навчального предмета	Види навчальної діяльності
	ВСТУП	
<p>Бере участь у дискусії, порівнює позиції, толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії.</p>	<p>«Мова – душа народу». Роль мови як носія творчої духовної енергії. «Споконвіку Слово...» . Передача почуттів, емоцій від серця до серця через мовлення.</p>	<p>Дискутування про роль художнього слова у житті людини.</p>
<p>НЕТЛІННІ СКАРБИ. Українська народна творчість як скарбниця духовних цінностей.</p>		
<p>Використовує елементи конспектування: відтворює основні думки і факти; формулює запитання, щоб уточнити розуміння художнього тексту; вичерпно відповідає на запитання за змістом художнього тексту/медіа тексту; знаходить у тексті відому і нову інформацію; обґрунтовує достовірність, повноту інформації, у разі потреби звертаючись до відповідних джерел, доречно цитуючи окремі фрагменти художнього тексту; інтерпретує зміст художнього тексту; формулює тему та основну думку художнього тексту; аналізує проблеми, порушені в художньому тексті; наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві</p>	<p>Обрядово-календарна культура українців. Жнивварські пісні та обряди. Обжинкові та зажинкові пісні.</p> <p>Олекса Воропай. Обжинки. Із книги «Звичаї нашого народу».</p> <p>Обрядово-календарна культура українців як єднання людини з природними явищами, з матір'ю-землею. Культ землі і народжень як взаємодії із Творцем. Цінності громади, родинності, взаємодопомоги у співжитті людей. Товариськість та взаємодопомога. Розповідь про обряди і звичаї, пов'язані зі збиранням врожаю, про співпрацю. Сила громади, пошанування праці і дарів землі у жнивварських піснях (зажинкових, жнивних та обжинкових).</p> <p>Іван Липа. Казка-притча «Перестиглий овоч».</p>	<p>Конспектування основних думок і фактів із книги Олекси Воропая «Звичаї нашого народу», створення інтелект-карт, обговорення прочитаного, виділення відомої і нової інформації, перевірка інформації;</p> <p>визначення тематики жнивварських пісень, їхнього призначення в історичному і культурному контексті;</p> <p>пояснення ролі виражальних засобів в обжинкових піснях: художнього паралелізму зменшено-пестливої лексики, порівнянь, гіпербол;</p> <p>коментоване читання казки-притчі Івана Липи «Перестиглий овоч», розкриття символічного значення образу овоча;</p> <p>обговорення проблеми скупості і щедрості у людських взаєминах;</p> <p>коментоване читання прислів'їв і приказок, розмірковування над їхнім змістом;</p>

<p>конструкції доречні цитати з художнього тексту для увиразнення власних поглядів, ідей переконань;</p> <p>логічно структурує власне повідомлення;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>висловлює власні почуття, враження, викликані прочитаним/почутим;</p> <p>співвідносить зміст художнього тексту з історичним і культурним контекстом;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>ставлення: сприймає та осмислює цінності, актуалізовані в текстах, шанує українські традиції і звичаї.</p>	<p>Народна мудрість про щедрість землі і людську щедрість. Образ овоча. Проблема багатства душі і людської скупості.</p> <p>Прислів'я і приказки про працю та земні дари.</p> <p>ТЛ: обжинкова, жнивна, зажинкова пісня, художній паралелізм, гіпербола.</p> <p>ЖЦ: товарицькість, взаємодопомога, щедрість, працелюбність.</p> <p>МЗ: ЗЛ: Байки про працю і дружбу: Езоп. «Лисиця і виноград». «Мурашки й Цикада»; Федр. «Вівця, Пес та Вовк». «Осел та Лев на полюванні».</p> <p>МК: Образотворче мистецтво. Тема селянської праці, збирання врожаю на картинах Миколи Пимоненка.</p>	<p>ілюстрування прочитаних творів (на вибір), обґрунтування свого вибору;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів;</p> <p>розмірковування про актуальність змісту прислів'їв, приказок; про людську щедрість і скупість, про силу громади, цінність праці, взаємодопомоги, товарицькості.</p>
<p>Вичерпно відповідає на запитання за змістом художнього тексту/медіа тексту;</p> <p>знаходить у тексті відому і нову інформацію;</p> <p>використовує елементи конспектування: відтворює основні думки і факти;</p> <p>розуміє та відтворює зміст тексту, висловлює власне ставлення до почутого;</p> <p>розуміє та відтворює тексти колискових пісень;</p>	<p>Коліскові пісні.</p> <p>Роль колискової пісні у житті людини. Коліскова як засіб та інструмент плекання й захисту фізичного і психічного здоров'я дитини, плекання її духовних цінностей. Слова-обереги в колискових піснях.</p> <p>“Ой, спи, дитя, до обіда», “Ой ти, котик, коточок», «Колисала я дитиноньку маленьку». Замовляння доброї долі для дитини. Казкові мотиви у колискових піснях.</p>	<p>Конспектування основних думок і фактів про роль колискових пісень у житті людини, обговорення прочитаного;</p> <p>виразне читання, прослуховування і наспівування колискових пісень;</p> <p>коментоване читання прислів'їв, приказок;</p> <p>визначення казкових мотивів, прихованого змісту, призначення колискових пісень, слів-оберегів;</p>

<p>інтерпретує зміст художнього тексту; виявляє і відтворює прихований зміст колискових;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби у художніх текстах, пояснює їхню роль; добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним/почутим;</p> <p><i>ставлення:</i> виявляє пошанування української культури, толерантність до інших культур.</p>	<p>Народні замовляння, заклички. Класифікація закличок: заклички до сонця, до вітру, до птахів.</p> <p>Прислів'я, приказки про материнську любов. Леся Українка. «Коліскова пісня». Леонід Кисельов. «І мати молода, і сонце юне». Образ матері в українській поезії як узагальнений образ материнства світу і всієї природи, як символу України.</p> <p>ТЛ: коліскова пісня, народні замовляння, заклички.</p> <p>ЖЦ: материнська любов і опіка.</p> <p>МК: Музичне мистецтво. Народні коліскові пісні у виконанні Народної артистки України Ніни Матвієнко.</p>	<p>аналіз і класифікація (на основі звернень до сил природи) народних закличок;</p> <p>розмірковування про роль епітетів, зменшувально-пестливих слів у колискових піснях; повторів, звертань у замовляннях, закличках;</p> <p>співвіднесення прислів'їв і приказок з вивченими колисковими піснями;</p> <p>створення власних прислів'їв і приказок;</p> <p>створення словника слів-оберегів, використання їх у коротких текстах (привітаннях, побажаннях тощо);</p> <p>характеристика художніх образів колискових пісень, поезій, закличок, замовлянь;</p> <p>ілюстрування текстів вивчених творів (на вибір), обґрунтування свого вибору;</p> <p><i>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</i></p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів;</p> <p>розмірковування про актуальність, цінність колискових; про силу материнської любові і опіки.</p>
<p>СУГОЛОССЯ ПРИРОДИ І ЛЮДИНИ.</p>		
<p>Уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування особливості художніх текстів/медіа тексти;</p>	<p>Подих золотої осені. Тарас Шевченко. «Осінь, гарна молодиця». Іван Франко. «Дрімують села». Ліна Костенко. «Сю ніч зорі такі колючі».</p>	<p>Виразне читання поезій, виділення ключових слів, заучування поезій напам'ять (дві на вибір);</p>

<p>вичерпно відповідає на запитання за змістом художнього тексту/медіа тексту;</p> <p>розуміє та відтворює зміст художнього тексту;</p> <p>виділяє ключові слова у художньому тексті;</p> <p>формулює тему, мотив та ідею художнього тексту;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>інтерпретує зміст художнього тексту;</p> <p>наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції доречні цитати з художнього тексту для увиразнення власних поглядів, ідей переконань;</p> <p>логічно структурує власне повідомлення;</p> <p>визначає спільне і різне в способах створення художніх образів;</p> <p>виявляє і відтворює прихований зміст художнього тексту;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>висловлює і аргументує власну оцінку художнього тексту, наводячи доречні цитати;</p> <p>висловлює в усній та/або письмовій формі власні почуття, враження, викликані прочитаним, своє ставлення до зображених подій;</p> <p>ставлення: цінує художню літературу як мистецтва слова.</p>	<p>Змалювання осінньої пори засобами поетичного слова. Радісні і сумовиті настрої в поезії, художні засоби їхнього вираження.</p> <p>Микола Вороний. Поема «Євшан-зілля». Образ рідної землі, руйнівний вплив чужини на світогляд людини. Почуття любові, що найглибше зберігаються в серці. Вплив природи на пробудження людської душі. Символізм образу євшан-зілля</p> <p>ТЛ: поема, мотив.</p> <p>ЖЦ: свобода, любов до рідної землі.</p>	<p>опис картин природи на основі вивчених поетичних творів;</p> <p>характеристика художніх образів, аналіз виражальних засобів у поезіях (метафор, епітетів); визначення ідей, мотивів;</p> <p>порівняння способів створення образу осені у різних поезіях;</p> <p>обговорення прихованого змісту поеми Миколи Вороного «Євшан-зілля», символізму образу євшан-зілля, гудця;</p> <p>відтворення сюжету поеми «Євшан-зілля», зображення схематично взаємозв'язків персонажів поеми;</p> <p>ілюстрування змісту поезій, поеми «Євшан-зілля» (світлинами, малюнками, музикою тощо), обґрунтування свого вибору;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів, ставлення до зображених подій у поемі «Євшан-зілля»;</p> <p>розмірковування про актуальність змісту поеми «Євшан-зілля», про свободу, любов до рідної землі.</p>
--	--	---

<p>Відтворює та інтерпретує зміст художнього тексту;</p> <p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння художнього тексту;</p> <p>розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого;</p> <p>стисло переказує зміст художнього тексту; аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування особливості художніх текстів/медіа текстів;</p> <p>відтворює основні думки і факти, окремі висловлювання персонажів у літературному творі, що розкривають зміст почутого повідомлення;</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>творчо опрацьовує художній текст: імпровізує зі змістом, з вибором персонажів, додає окремі епізоди розширює сюжет;</p> <p>створює розповіді про власні враження від прочитаних творів для публікації у соціальних мережах;</p>	<p>Погляд людини на життя природи</p> <p>Михайло Слабошпицький. Оповідання «Мій друг лелека». Закони виживання у людському та тваринному світі. Взаємодія всіх живих створінь. Уважність, співчутливість, терплячість і доброзичливість у ставленні до тварин. Образ автора. Діалог.</p> <p>Микола Вінграновський. Повість «Сіроманець» (фрагмент). «Поклик крові» у взаєминах людини і природи. Образ Чепіжного. Гуманність та жорстокість людей у ставленні до тварин. Свобода як найвища цінність усього живого світу. Довіра і співчутливість, дружба і взаєморозуміння.</p> <p>Прислів'я і приказки про природу.</p> <p>ТЛ: образ автора, оповідання, повість</p> <p>ЖЦ: свобода, довіра, співчутливість, доброзичливість</p> <p>МЗ:</p> <p>ЗЛ: Редьярд Кіплінг. «Мауглі», Джонатан Свіфт. «Мандри до різних далеких країн світу Лемюеля Гуллівера» (частина 1). Герберт Веллс. «Чарівна крамниця».</p> <p>МК:</p> <p>Кіно: Фільми «Сіроманець» (1989), «Джунглі» (2017).</p>	<p>Коментоване читання оповідання «Мій друг лелека», характеристика образу автора (оповідача);</p> <p>переказування змісту фрагмента повісті «Сіроманець»; укладання плану до змісту;</p> <p>дослідження ролі окремих деталей (пейзажних, портретних, побутових), діалогів у створенні художніх образів;</p> <p>характеристика емоційного стану персонажів творів, оцінка їхніх вчинків, поведінки;</p> <p>аналіз діалогів/монологів персонажів: характеристика ситуації спілкування, визначення мети і позицій мовців;</p> <p>ілюстрування творів, обґрунтування свого вибору;</p> <p>імпровізація зі змістом твору (за вибором): додавання епізодів, розширення сюжету;</p> <p>коментоване читання прислів'їв і приказок;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>створення розповіді про власні враження від прочитаного, емоції для публікації у соціальних мережах;</p> <p>розмірковування про актуальність проблем, піднятих авторами вивчених творів, про свободу як найвищу цінність, про довіру і співчутливість тощо;</p> <p>проектування власної поведінки в подібних ситуаціях.</p>
---	--	---

<p>проекує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в художньому тексті;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>ставлення: демонструє готовність продукувати нові ідеї, спонукати до цього інших осіб;</p> <p>розуміє ролі читання художніх текстів для гармонійного розвитку і самовдосконалення.</p>		
<p>НА СТОРОЖІ РІДНОЇ ЗЕМЛІ.</p>		
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого;</p> <p>знаходить у художньому тексті відповіді на поставлені запитання;</p> <p>стисло переказує зміст художнього тексту</p> <p>виявляє і відтворює прихований зміст художнього тексту;</p> <p>знаходить у художньому тексті відповіді на поставлені запитання;</p> <p>визначає основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в художньому тексті;</p> <p>аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p> <p>аналізує ситуації, які призводять до певних проявів емоцій літературних персонажів для розвитку власного емоційного інтелекту;</p>	<p>Історичні та літературні джерела про героїзм і жертвність.</p> <p>Антін Лотоцький. Оповідання «Данило - король». Видатні князі Русі-України на захисті рідної землі. Дружба і побратимство у стосунках між князями, мудрість і винахідливість у боротьбі проти нападників. Взаєморозуміння, братерська вірність князів Данила і Василька. Історичні відомості про видатних князів Руської держави.</p> <p>Володимир Рутківський. Повість «Джури козака Швайки» (фрагмент). Захист рідної землі, свого роду і життєвого простору – святий обов'язок кожної людини. Мудрість і відвага легендарного козака Швайки. Поборювання зла і кривди правдою та справедливими ділами.</p>	<p>Коментоване читання оповідання «Данило-король»;</p> <p>відтворення сюжетів творів, укладання плану змісту; пропонування запитань до змісту творів і пошук відповідей на них;</p> <p>Розігрування діалогів із повісті «Джури козака Швайки»;</p> <p>характеристика персонажів творів, визначення головних і другорядних персонажів, дослідження ролі художніх деталей (пейзажних, портретних, побутових);</p> <p>опис емоційного стану персонажів творів;</p> <p>пояснення причиново-наслідкових зв'язків між емоціями і поведінкою персонажів;</p> <p>співвіднесення змісту творів з історичним контекстом;</p> <p>визначення проблем, порушених у творах, та дослідження способів їх вирішення;</p>

<p>наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції доречні цитати з художнього тексту для увиразнення власних поглядів, ідей переконань;</p> <p>логічно структурує власне повідомлення;</p> <p>співвідносить зміст художнього тексту історичним і культурним контекстом;</p> <p>аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p><i>ставлення:</i> сприймає громадянські цінності, актуалізовані у текстах.</p>	<p>Роль дітей і підлітків у визвольній боротьбі народу.</p> <p>Прислів'я та приказки про геройську вдачу.</p> <p>ЖЦ: відвага, дружба, взаємовиручка, витривалість, кмітливість, готовність захищати рідну землю</p> <p>МЗ:</p> <p>ЗЛ: Даніель Дефо. «Життя і незвичайні та дивовижні пригоди Робінзона Крузо».</p> <p>МК:</p> <p>Кіно. Фільм «Данило – князь Галицький»</p> <p>Монументальне мистецтво. Пам'ятник королеві Данилу у Львові роботи скульпторів Василя Ярича, Романа Романовича та архітектора Яреми Чурилика.</p>	<p>обговорення проблеми ролі підлітків у визвольній боротьбі і способів її вирішення у повісті «Джури козака Швайки»;</p> <p>обмін враженнями від переглянутих фільмів на тематику визвольної боротьби;</p> <p>читання і коментування прислів'їв і приказок;</p> <p><i>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</i></p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів, ставлення до зображених у творах подій;</p> <p>розмірковування про цінність відваги, дружби, взаємовиручки, витривалості, кмітливості тощо, про свободу, любов до рідної землі, про актуальність ідейно-тематичного змісту творів.</p>
<p>РІЗДВО ЛЮБОВІ В РОДИННІМ КОЛІ</p>		
<p>Розуміє та відтворює зміст художнього тексту;</p> <p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння художнього тексту;</p> <p>інтерпретує та аналізує зміст художнього тексту;</p> <p>характеризує особливості форми художнього тексту;</p>	<p>Магія зимових свят.</p> <p>Олекса Воропай. Зимові ворожіння. Цінності родини, родинного спілкування, взаємного дарування і побажання щедрої долі у звичаєвості українських зимових свят. Пошанування сім'ї і родини як відображення вічної небесної родини в давніх українських колядках та атрибутах Свят-вечора.</p>	<p>Конспектування розповіді Олекси Воропая про зимові ворожіння, святкування Нового року, виділення нової і відомої інформації;</p> <p>укладання плану до змісту; коментування прочитаного;</p> <p>аналіз форми і змісту текстів посівань, визначення їхнього призначення;</p> <p>розкриття внутрішнього смислу прочитаних творів;</p>

<p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;</p> <p>наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції доречні цитати з художнього тексту для увиразнення власних поглядів, ідей переконань;</p> <p>логічно структурує власне повідомлення;</p> <p>добирає ілюстрації до художніх творів і пояснює їхню роль для поглиблення сприйняття художнього тексту;</p> <p>Образотворче</p> <p>характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>ставлення: сприймає та осмислює цінності, актуалізовані в текстах, шанує українські традиції і звичаї.</p>	<p>Богдан Лепкий. «Вечір під святого Андрія» (фрагмент з повісті «Казка мого життя»). Чари народних свят і розваг молоді, віра в загадування долі, романтика молодості.</p> <p>Галина Пагутяк. Оповідання «Різдво на хуторі». Віра в дива, цінності родини, громадських звичаїв.</p> <p>ТЛ: посівання.</p> <p>МК: мистецтво. Відображення народних зимових розваг молоді на картинах Миколи Пимоненка, Сергія Васильківського, Івана Сколоздри. Музичне мистецтво. Відеоролики про колядницькі традиції в Україні.</p>	<p>переказування та обговорення змісту твору Богдана Лепкого «Вечір під святого Андрія»,</p> <p>аналіз образу автора, обґрунтування значення розповіді від першої особи;</p> <p>зіставлення змісту твору із життєвим досвідом: пошук інформації про традиції і звичаї святкування Нового року (Андрія) в Україні сьогодні;</p> <p>обмін враженнями від переглянутих мультфільмів, відеороликів на Різдвяну тематику;</p> <p>коментоване читання оповідання Галини Пагутяк «Різдво на хуторі», формулювання запитань до змісту тексту, пошук відповідей на них;</p> <p>характеристика персонажів творів, їхнього емоційного стану;</p> <p>дослідження впливу емоцій персонажів творів на їхню поведінку;</p> <p>обговорення ролі деталей (пейзажних, побутових, портретних) для розуміння смислу текстів Богдана Лепкого і Галини Пагутяк;</p> <p>ілюстрування прочитаних творів, аргументування свого вибору;</p> <p>театралізація андріївських ворожінь та народного вертепу;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p>
---	---	--

		<p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів, ставлення до зображених у творах подій, персонажів;</p> <p>розмірковування про цінність українських традицій і звичаїв, віри і надії; про актуальність змісту творів.</p>
З ПРИГОДАМИ СВІТ ВЕСЕЛШИЙ.		
<p>Переказує та інтерпретує зміст художнього тексту;</p> <p>формулює запитання, щоб уточнити розуміння художнього тексту;</p> <p>знаходить у художньому тексті відповіді на поставлені запитання;</p> <p>визначає основну і другорядну інформацію, мікротеми, важливі деталі в художньому тексті;</p> <p>характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;</p> <p>аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;</p> <p>наводить кілька аргументів і прикладів на підтвердження власної позиції, використовуючи типові мовленнєві конструкції доречні цитати з художнього тексту для увиразнення власних поглядів, ідей переконань;</p> <p>логічно структурує власне повідомлення; уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування, особливості художніх текстів;</p>	<p>Всеволод Нестайко. Повість «Дивовижні події в шостому "Б"» (фрагмент). Прояв внутрішньої свободи, вигадки та живого гумору шестикласників Лесика і Жори. Жвавість, цікавість, здатність втілювати мрії в життя фантазера Лесика. Дружба і товарицькість у стосунках з ровесниками.</p> <p>Олесь Ільченко. Повість (фрагмент) «Тасмниця старої обсерваторії». Проблеми відповідальності за іноді надмірну цікавість, вміння розрізняти корисне і шкідливе, проявляти рішучість у прийнятті важливих рішень.</p> <p>ЖЦ: сила волі, кмітливість, дружба, здатність працювати в команді, взаємодопомога, відповідальність.</p> <p>МЗ:</p> <p>УМ: монолог, діалог, комунікативна мета</p> <p>ЗЛ: Роберт Льюїс Стівенсон. «Острів скарбів». Джек Лондон. «Любов до життя».</p> <p>МК:</p>	<p>Переказування та обговорення змісту прочитаних творів;</p> <p>визначення ідейно-тематичного змісту творів;</p> <p>формулювання запитань до змісту творів;</p> <p>пошук у текстах творів відповідей на поставлені запитання;</p> <p>характеристика персонажів творів;</p> <p>визначення головних і другорядних літературних героїв, пояснення впливу окремих художніх деталей (пейзажних, портретних, побутових) на розуміння читачем характерів персонажів;</p> <p>аналіз монологів/діалогів, визначення мети спілкування персонажів, прогнозування перебігу подальшої комунікації та її результат;</p> <p>визначення ціннісних пріоритетів персонажів творів;</p> <p>дослідження проблематики творів;</p> <p>представлення власного бачення вирішення проблем;</p> <p>опис емоційного стану персонажів творів;</p> <p>з'ясування впливу почуттів, емоцій на вчинки і поведінку героїв;</p>

<p>на основі визначеної мети прогнозу перебіг подальшої комунікації та/або її результат; перифразовує репліки в діалозі; характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки; аналізує ситуації, які призводять до певних проявів емоцій літературних персонажів для розвитку власного емоційного інтелекту; проектує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в художньому тексті; творчо опрацьовує художній текст: імпровізує зі змістом, з вибором персонажів, додає окремі епізоди розширює сюжет; висловлює власне ставлення до прочитаного; проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в художньому тексті і власним життєвим досвідом; умотивовує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів; розкриває актуальність літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб; бере участь у дискусіях, порівнює позиції; <i>ставлення</i>: толерантно обстоює власну позицію, звертає увагу на спільні і різні думки учасників дискусії.</p>	<p>Кіно: фільм «Тореадори з Васюківки» (1965).</p>	<p>проектування власної поведінки в умовах, подібних до описаних у творах; визначення у повістях ознак пригодницького і пригодницько-фантастичного жанрів; експериментування зі змістом твору: уведення в сюжет нових персонажів, подій, перифразування реплік у діалогах; <i>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</i> висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів, ставлення до зображених у творах подій, персонажів; розмірковування про цінність кмітливості, сили волі, дружби, здатності працювати в команді, взаємодопомоги, відповідальності; представлення улюблених фантастичних творів, фільмів, фантастичних героїв з використанням ілюстрацій (світлин, малюнків, колажів тощо).</p>
<p>НАРОДЖЕНІ ДЛЯ ВЕСНИ ДУХУ.</p>		
<p>Уважно слухає монологічні/діалогічні висловлювання, зважаючи на мету та умови спілкування особливості художніх текстів/медіа текстів;</p>	<p>Григорій Сковорода. «Ой ти птичко жовтобока». «Гей, поля, поля зелені». Леся Українка. «Уже весняне сонце припікає...». Пробудження сили в природі, радості та весняного настрою в</p>	<p>Презентація інформації про особливості навчання і самоосвіти Григорія Сковороди, Тараса Шевченка, Лесі Українки;</p>

<p>вичерпно відповідає на запитання за змістом художнього тексту/медіа тексту;</p> <p>розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого;</p> <p>формулює тему та ідею художнього тексту;</p> <p>розпізнає основні виражальні засоби, пояснює їхню роль;</p> <p>інтерпретує художній твір;</p> <p>співвідносить зміст художнього тексту з історичним і культурним контекстом;</p> <p>висловлює власне ставлення до прочитаного;</p> <p>висловлює судження про актуальність художнього тексту на основі власного і чужого досвіду;</p> <p>обирає поетичні тексти для виразного читання (самостійно або за допомогою інших осіб) і пояснює свій вибір;</p> <p>умотивовує свої літературні вподобання, наводячи приклади прочитаних творів;</p> <p>ставлення: сприймає літературний твір як структуру, відкрити до читацьких інтерпретацій у часі та просторі.</p>	<p>душі людини. Вміння чути мову природи і взаємодіяти з нею.</p> <p>Казка про велета. Сила рідної землі, що до часу терпить свою неволю і тяжкі випробування. Віра в поборення злої волі і пробудження сили велета.</p> <p>Тарас Шевченко. «Мені тринадцятий минало». Плекання волі до життя, поєднання внутрішньої сили із тонкою вразливістю. Світ дитячих мрій і захоплень у поезії Тараса Шевченка. Образ ліричного героя.</p> <p>Тарас Шевченко. Поема «Іван Підкова». Ідея вільнолюбного духу козаччини, захисту рідної землі від кривдників. Історичні відомості про народних ватажків козацького визвольного руху.</p> <p>Народний гумор. «Портрет», «Шевченко над Невою». Народні оповідки про вільну вдачу та гострий гумор Тараса Шевченка.</p> <p>ТЛ: поема, епітет, метафора (повторення).</p> <p>ЖЦ: свобода, відвага, любо до рідної землі, замилювання природою.</p> <p>МК: Образотворче мистецтво. Україна на картинах Тараса Шевченка.</p>	<p>виразне читання поезій; декламування поезій напам'ять (по одній кожного автора);</p> <p>аналіз художніх особливостей поезій, впливу виражальних засобів (метафор, епітетів) на сприймання ідейного змісту творів;</p> <p>визначення мотивів поетичних творів;</p> <p>з'ясування ідейно-тематичного змісту поеми «Іван Підкова», «Казки про велета»;</p> <p>характеристика художніх образів прочитаних творів;</p> <p>ілюстрування змісту творів світлинами, картинками, музикою;</p> <p>розмірковування про символічність образу велета у «Казці про велета» Лесі Українки;</p> <p>визначення ідейного змісту творів в історичному контексті;</p> <p>аналіз образу Тараса Шевченка у народних оповідках;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів, ставлення до зображеного у творах;</p> <p>розмірковування про актуальність цінностей відваги, свободи, готовності захищати рідну землю, замилювання красою природи;</p> <p>виразне читання улюблених поетичних творів Лесі Українки, Тараса Шевченка.</p>
--	---	---

СВІТ ДИТИНИ ОЧИМА УКРАЇНСЬКИХ ПИСЬМЕННИКІВ.

Розуміє та відтворює зміст художнього тексту, висловлює власне ставлення до почутого/прочитаного;

формулює запитання, щоб уточнити розуміння художнього тексту;

стисло переказує зміст художнього тексту;

знаходить у художньому тексті відповіді на поставлені запитання;

визначає основну і другорядну інформацію, важливі деталі в художньому тексті;

характеризує вплив окремих художніх деталей на сприйняття змісту художнього тексту;

характеризує емоційний стан літературних персонажів, їхню поведінку та вчинки;

наводить приклади з художніх текстів щодо вміння (невміння) керувати емоціями, пояснюючи емоційний стан літературних персонажів для розвитку власного емоційного інтелекту;

аналізує порушені в художньому тексті проблеми та висловлює власне бачення їх вирішення;

аргументовано зіставляє художній текст із життєвим досвідом;

виявляє взаємозв'язок змісту або інших компонентів літературного твору (цитат, уривків епізодів, вчинків персонажів) із власними потребами для особистісного розвитку;

Іван Франко. Оповідання «**Мій злочин**». Проблеми дитячого егоїзму, жорстокості до природи. Розкаювання і неможливість виправити свою помилку.

Оксана Сайко. Оповідання «**Новенька**». Підлітковий булінг. Внутрішня сила і почуття власної гідності «новенької» у захисті свого внутрішнього світу. Підліткова чутливість і почуття справедливості «тяжкого підлітка» Чалаги.

Ірен Роздобудько. «**Дорога. Айрес**». (фрагмент повісті «Арсен»). Самовиховання гідності і сили, самоповаги, проблеми у стосунках з найближчими людьми та однолітками.

Василь Симоненко. «**Ти знаєш, що ти – людина**». Смісл і призначення людини на землі, швидкоплинність її життя. Роль риторичних запитань.

Прислів'я і приказки про людину і її гідність.

Поняття: риторичне запитання.

ЖЦ: здатність мріяти і добиватися мети у житті; дружба і взаємодопомога, жертвність, сила і відвага, самокритичність, толерантність у стосунках з людьми, почуття гідності.

Виразне читання поезії В.Симоненка «Ти знаєш, що ти – людина»;

визначення ідейного змісту поезії;

пояснення ролі риторичних запитань;

відтворення сюжету прочитаних творів, **складання** плану;

формулювання запитань до змісту тексту, пошук і **обговорення** відповідей на них;

визначення головної інформації, **обговорення** ролі другорядної інформації, деталей (пейзажних, побутових) для розуміння ідейного змісту творів;

аналіз образу автора в оповіданні І.Франка «Мій злочин», **обґрунтування** значення розповіді від першої особи;

опис емоційного стану персонажів творів, пояснення впливу емоцій на поведінку і вчинки;

виділення проблем та **дослідження** способів їх вирішення у творах;

обмін враженнями від прочитаних книг, переглянутих фільмів, відеороликів на схожу тематику;

підготовка текстів-роздумів про проблеми родинних стосунків і стосунків між однолітками для опублікування у соціальних мережах;

коментоване читання прислів'їв і приказок;

<p>проводить паралелі між образами і ситуаціями, зображеними в художньому тексті і власним життєвим досвідом; проектує власну поведінку в ситуаціях, подібних до тих, що зображено в художньому тексті;</p> <p>розкриває актуальність літературних творів у контексті викликів сучасності та власних життєвих потреб;</p> <p>ставлення: доброзичливо висловлює своє ставлення до думок інших осіб, зважаючи на неповноту або суперечливість почутої інформації.</p>	<p>МЗ:</p> <p>ЗЛ: О.Генрі. «Вождь червоношкірих». Елеонор Портер. «Полліанна».</p>	<p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до прочитаного та впливу твору на читача:</p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від прочитаних творів, ставлення до зображеного у творах;</p> <p>розмірковування про актуальність ціннісного світу творів: дружби, мрій, взаємодопомоги, жертвності самокритичності, толерантності, почуття гідності тощо;</p> <p>проектування власної поведінки у ситуаціях, подібних до зображених у вивчених творах.</p>
	<p>Підсумкові уроки. Розвиток мовлення.</p>	
<p>За мотивами прочитаного створює власний медійний продукт (мультфільм, театральну сценку, відеоролик, блог тощо);</p> <p>створює художні тексти, медіатексти визначених жанрів, зважаючи на мету, адресата, власний життєвий досвід;</p> <p>створює розповіді про власні враження від прочитаних творів для публікації у соціальних мережах;</p> <p>використовує творчо стилеві риси художніх текстів у процесі створення власного тексту;</p> <p>аналізує зміст написаного з погляду цілісності та повноти викладу;</p> <p>коригує текст на основі проведеного аналізу;</p> <p>ставлення: усвідомлює необхідність поваги до чужої інтелектуальної праці, дотримується академічної доброчесності;</p>	<p>Розвиток творчості, інтеграція медіаграмотності, актуалізація цінностей у власних творчих роботах, удосконалення грамотності.</p>	<p>Створення власних медійних продуктів, художніх текстів;</p> <p>аналіз, взаємний аналіз, коригування змісту і грамотності написаного тексту (опису, розповіді, роздуму);</p> <p>презентація створеного творчого продукту;</p> <p>обговорення емоційно-ціннісного ставлення до творчих продуктів своїх однокласників</p> <p>висловлення власних емоцій, вражень від почутого/прочитаного/побаченого;</p> <p>розмірковування про необхідність поваги до чужої інтелектуальної праці, важливості дотримання академічної доброчесності.</p>

виявляє, готовність продукувати нові ідеї, спонукає до цього інших осіб.		
	Позакласне читання.	
Ефективно використовує інформаційні ресурси (бібліотеки, сайти тощо) для задоволення власних читацьких потреб і розширення кола читацьких інтересів.	Всеволод Нестайко. «Тореадори з Васюківки». Євген Гуцало. Лелеченя. Леся Воронина. «Тасмне Товариство боягузів, або засіб від переляку № 9». Володимир Рутківський. Вогонь до вогню. Мія Марченко. Місто Тіней. Анна Багряна. Вітрова гора. Література рідного краю.	Презентація і обговорення прочитаного.